

Vesitorni 1920-luvulla. Kuva: Kalle Kurki /
Vapriikin kuva-arkisto.

HIEDANRANNAN VESITORNIN JULKISIVUDOKUMENTOINTI

2022

ARKKITEHDIT MY

JOHDANTO

Tässä asiakirjassa on esitelty vuonna 1918 rakennetun Hiedanrannan vesitornin julkisivuvarusteet sellaisina kuin ne olivat keväällä 2022 ennen julkisivukorjausta.

Julkisivuvarusteista vain osa liittyi vesitornin toimintaan, ja osa oli kiinnitetty vesitornin julkisivuille palvelemaan rakennuksen ympäristöä. Suurin osa varusteista oli lisätty julkisivuille vesitornin rakentamisen jälkeen sitä mukaa kun varusteita oli tarvittu, eikä niiden liittämistä osaksi rakennuksen arkkitehtuuria oltu suunniteltu. Varusteiden huonosta kunnosta sekä niiden luonteesta johtuen suurta osaa niistä ei ole julkisivukorjauksen jälkeen tarkoitettu palauttaa julkisivuille.

Tässä asiakirjassa julkisivuvarusteet on jaettu kahteen kategoriaan niiden iän perusteella. Varusteiden suunnittelemattomuudesta johtuen tarkkaa ajoitusta suurimmalle osalle varusteista ei pystytä määrittämään, mutta tyylistä ja tekniikasta pystytään tekemään karkea jako yli ja alle viisikymmentä vuotta vanhoihin kerrostumiin. Julkisivuvarusteiksi on laskettu kaikki julkisivuilla olleet laitteet ja kiinnikkeet, jotka eivät ole varsinaisia rakennusosia.

Hiedanrannan vesitorni nähtynä lännestä Tehdaskartanonkadulta marraskuussa 2022 julkisivukorjauksen loppuvaiheessa.

YLI 50 VUOTTA VANHAT KERROSTUMAT

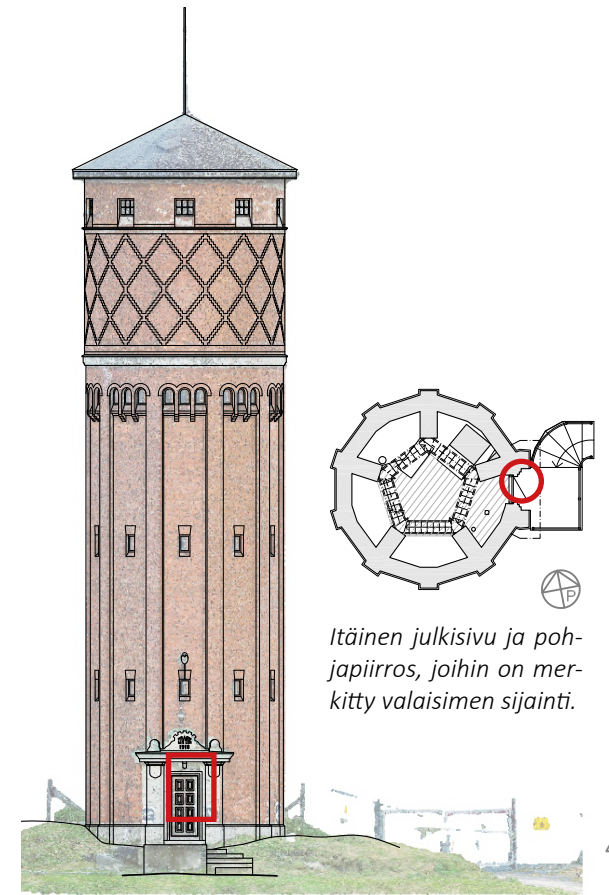
Valonatkaisija, kangasjohto ja johdon puukiinnike

<- Valaisinjärjestelmä

VALAISIN

Ulko-oven yläpuolella oli yksinkertainen kupuvalaisin. Valonatkaisija oli rautaa, ja siinä oli vääntönuppi. Katkaisijan ja valaisimen välillä kulki pinta-asennettu kangasjohdotus, joka oli kiinnitetty seinään puukiinnikkeillä.

Valaisimen kanta oli rikkonainen ja katkaisin pahoin ruostunut. Valaisinjärjestelmä oli tullut teknisen käyttöikänsä päähän, ja se täytyi joka tapauksessa irrottaa paikaltaan vesitornin portaalin korjaamisen ajaksi. Valaisinta ei palauteta, mutta lampun paikalle asennetaan alkuperäisen kaltainen kupuvalo ilman johdotusta ja katkaisijaa.

Itäinen julkisivu ja pohjapiirros, joihin on merkitty valaisimen sijainti.

Ukkosenjohdatin keväällä 2022 ennen julkisivukorjausta

Ukkosenjohdatin varastoituna korjauksen ajaksi.

Ukkosenjohdatin kuparijohdin ja kiinnikkeet.

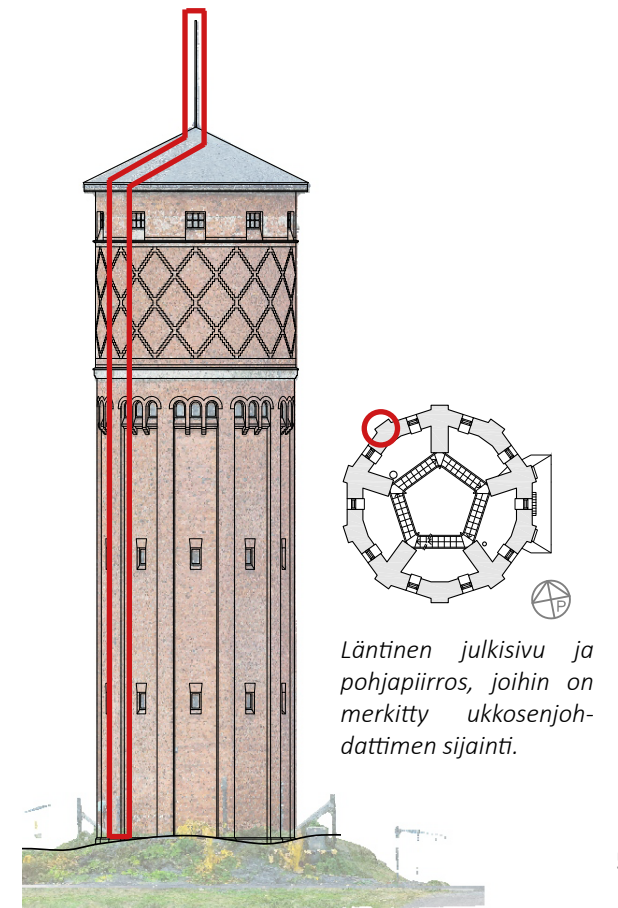

Ukkosenjohdatin rautakiinnike.

UKKOSENJOHDATIN

Vesitornin katolla oli ukkosenjohdatin. Harjalle oli puuvarren päähän kiinnitetty rautainen piikki, josta maahan johti rautakiinnikkeillä julkisivuun kiinnitetty kuparijohdin.

Ukkosenjohdatin irrotettiin julkisivukorjauksen tieltä niiltä osin kuin se oli tarpeellista. Alkuperäinen rautapiikki kiinnitettiin katolle uudella puuvarrella korjauksen jälkeen. Kuparijohdin säilytettiin, mutta pahoin ruostuneet rautakiinnikkeet korvattiin kuparikiinnikkeillä. Rautakiinnikkeet irrotettiin vain niiltä osin, kuin oli johdon uudelleenkiinnittämisen ja julkisivukorjauksen vuoksi tarpeen.

Läntinen julkisivu ja pohjapiirros, joihin on merkitty ukkosenjohdatin sijainti.

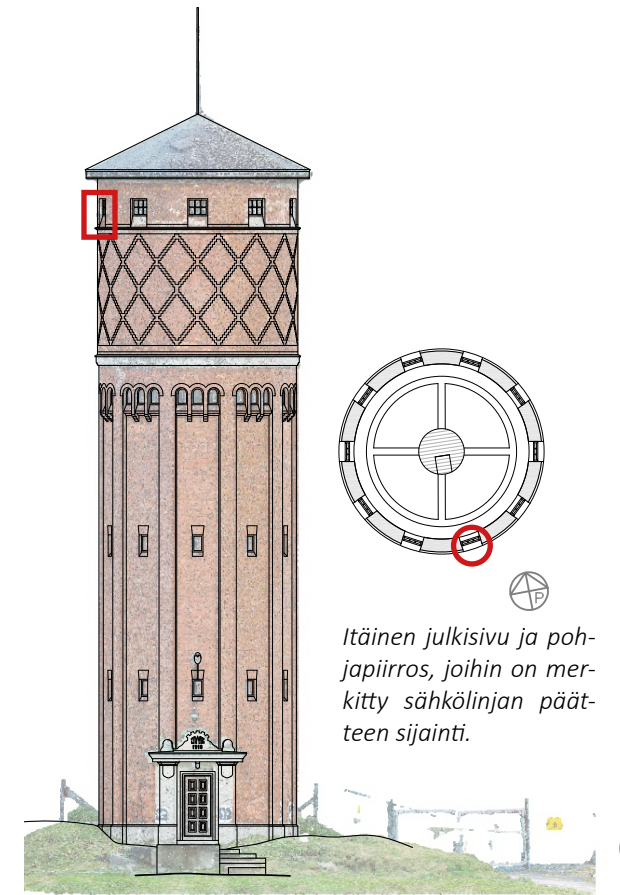

Sähkölinjan päate ylimmän kerroksen ikkunan yhteydessä.

SÄHKÖLINJAN PÄÄTE

Yhden vesitornin ikkunan yhteyteen oli kiinnitetty kaupungin vanhan sähkölinjan päate. Sähkölinjan päätteestä olivat jäljellä ruosteinen rautakiinnitys, keraamiset nupit ja kuparisten sähkölinjojen päät.

Sähkölinjan päate purettiin pois julkisivutöiden tieltä, eikä sitä aiota palauttaa. Vaikka kerrostuma on vanha ja kertoo paikan historiasta, ei se suoraan liittynyt vesitornin toimintaan. Puhkuruostunut rautarakenne olisi julkisivulle palautettuna aiheuttanut putoamisvaaran.

Vanhat lyhennetyt puutapit seinissä olivat toimineet tiiliseiniin kiinnitettyjen varusteiden kuten ukkosenjohdattimen kiinnikkeiden tartuntapintana. Puutappeja ei poistettu seinästä sillä missä ne eivät olleet irrallaan tai häirinneet tiilten saumaustöitä.

Satunnaiset ruosteiset naulat julkisivuilla saivat jäädä paikoilleen sellaisissa kohdissa, joissa ne eivät olleet irtonaisia eivätkä aiheuttaneet haittaa korjaustöille. Naularivistöjä oli nähtävillä erityisesti vanhojen, lähes kokonaan kadonneiden julkisivupeltien kohdilla.

Vanhat, ruosteiset koukut ja vastaavat jätettiin paikoilleen siellä, missä ne olivat tiukasti kiinni, eivätkä olleet julkisivutöiden esteenä. Saumat siistittiin kuitenkin siellä, missä niihin oli kertynyt sellaisia uusia kerrostumia, jotka näyttivät epäsiisteiltä eivätkä palvelleet mitään tarkoitusta.

MUUT

Vesitornin julkisivuille oli vuosikymmenten kuluessa kertynyt erinäisiä kiinnikkeitä ja muita ruostuneita rautaosia. Nämä varusteet säilytettiin paikallaan niiltä osin, kun ne eivät aiheuttaneet putoamisvaaraa tai häirinneet julkisivujen korjaustöitä.

Hyvin pienistä ruostuneista palasista pystyi päättelemään, että ikkunoiden alla ja julkisivuprofiilien yläpuolella oli ollut pellitys. Alkuperäisiä pellinpaloja ei säästetty, mutta julkisivupellitys uusittiin alkuperäisistä paloista saatujen viitteiden mukaan.

Vesitornin rappauksen sisältä löytyi erinäisiä kappaleita ja suuria kiviä, joita oli käytetty betonivalun täytteenä. Nämä kivenmurikat ja metalliosat, jotka eivät olleet varsinaisia julkisivuvarusteita, purettiin niiltä osin, mikä oli uuden valun kannalta tarpeen, mutta säästettiin siellä, missä niistä ei ollut haittaa.

VIIME VUOSIKYMMENTEN LISÄYKSET

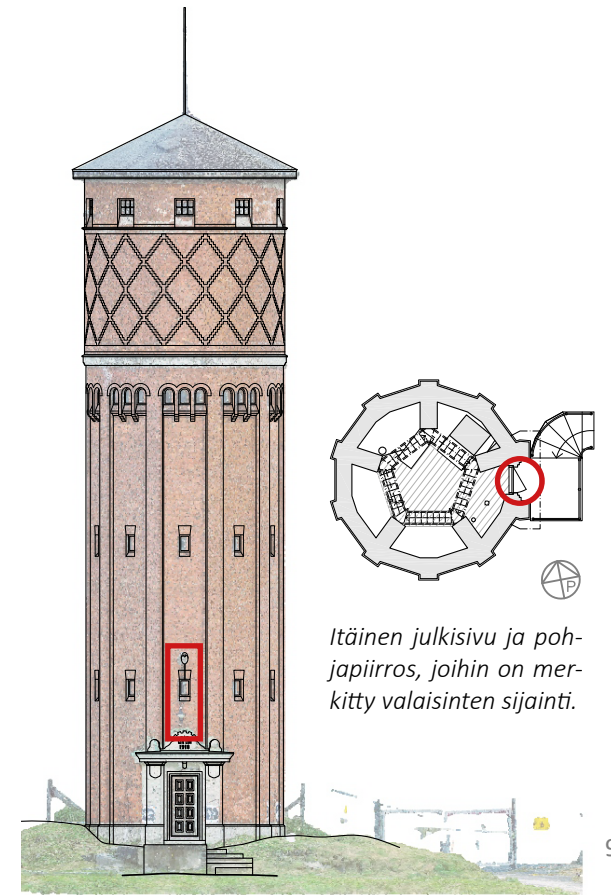

Julkisivuille vuosien varrella lisättyjä valaisimia ja johdotuksia.

VALAISIMET

Vesitornin portaalin yläpuolelle oli eri aikakausina lisätty useita valaisimia ja niiden johdotuksia.

Valaisimet poistettiin julkisivutöiden tieltä eikä niitä ole tarkoitus palauttaa.

Itäinen julkisivu ja pohjapiirros, joihin on merkitty valaisinten sijainti.

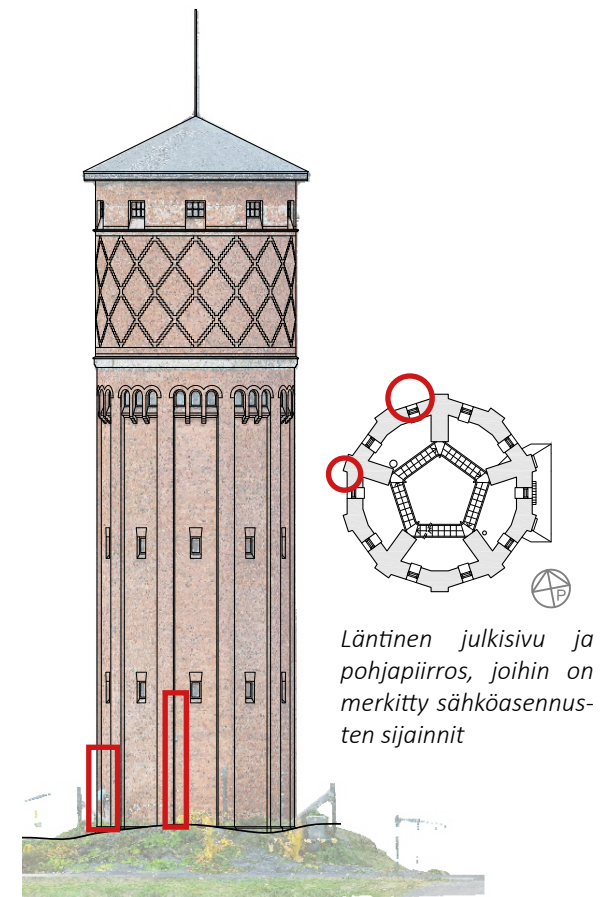

Julkisivuilla olevia sähkökoteloita ja johtoja. Yksi alimman ikkunarivistön korkeudella ollut pistoke oli kuvien perusteella ollut jo vuosien ajan peitetty työhanskalla.

SÄHKÖASENNUKSET

Vesitornin julkisivuilla oli pistokkeita, sähkökoteloita ja muita virtajohtoja.

Virtajohtot ja pistokkeet purettiin niiltä osin kuin oli julkisivutöiden takia tarpeellista. Suurimmat, käytössä olevat pistokkeet ja muut sähkövarusteet pyritään siirtämään julkisivulta vesitornin sisälle, ja tarpeettomat karsitaan pois.

Läntinen julkisivu ja pohjapiirros, joihin on merkitty sähköasennusten sijainnit